

elkarte 61

2024ko ABENDUA

INFORMAZIO ALDIZKARIA

OSASUN ITUN INKLUSIBO BATEN ALDE

ARABA

EGINAREN EGINEZ

Arabako desgaitasun fisikoa duten pertsonen elkarte

GIPUZKOA

AGADELPRISE

Gipuzkoako linfedema primario edo sekundarioak eta lipedemak erasandakoen elkarte

AGAER

Gaixotasun erreumatikoek erasandakoen Gipuzkoako elkarte

AGE

Gipuzkoako epilepsiaren elkarte

AGI

Gipuzkoako ikusmen urria duten elkarte

ANAIIDIA

Gutxitasuna duten pertsonetikiko kristau senidetasuna

ASPARGI

Gipuzkoako parkinson elkarte

BEGIRIS

Gipuzkoako itsu edo ikusmen urritasuna duten pertsonen inklusioa sustatzeko elkarte

BIZI-BIDE

Asociación Guipuzcoana de fibromialgia, síndrome de fatiga crónica, encefalitis miálgica múltiple y electrohipersensibilidad

KOXKA

Desgaitasunen bat duten Hernaniko elkarte

LEZDI

Lezoko gutxituen elkarte

BIZKAIA

ACCU

Bizkaiko Crohnen eritasuna eta ultzeradun kolitisa duten gaixoen elkarte

ADELA

Alboko esklerosi amiotrofi-koaren Bizkaiko elkarte

ADELES

Bizkaiko Lupus eritematoso sistemikoa duten gaixoen elkarte

ADEMBI

Bizkaiko esklerosi anizkoitzaren elkarte

APDISA

Desgaitasuna duten pertsonen Santurtziko elkarte

AHEVA

Bizkaiko hemofiliaren elkarte

ALCER

Bizkaiko giltzurruneko gaixotasunen aurkako elkarte

ARGIA

Bizkaiko ostomizatuen elkarte

ARNASA BIZKAIA

Euskal Herriko Fibrosis Kistikoa-ren Elkarte

ASEBIER

Arantza bifidoa eta hidrocefalia gaixotasun arraroen euskadiko elkarte

ASPANOVAS

Bizkaiko haur minbizidunen gurasoen elkarte

BENE

Bizkaiko eritasun neuromuskularen elkarte

BIDARI

Gutxitasun fisikoa duten pertsonen Ermuko elkarte

BIZKEL

Bizkaiko bizkarmuinaren kaltetuak

BIZADELPRISE

Lifedema primario, sekundaioak eta Lipedema Eragindakoen Elkarte

CODISFIBA

Barakaldoko gutxitasun fisikoa duten pertsonen elkarte

EFELA

Gutxitasun fisikoa duten pertsonen Arratiako elkarte

EMAN ESKUA

Fibromialgia eta neke kronikoa-ren Bizkaiko elkarte

FRATER

Elbarrtuen eta gaixoen kristau elkarte

LEVAR

Artritis reumatoidea duten pertsonen Bizkaiko elkarte

Elkarte hauekin harremanetan jarri nahi baduzu, jo ezazu zure lurraldeko koordinatzaileara.

ARABA

Simón Bolívar plaza, 9 behea
Tel.: 945 22 55 16
Fax: 945 06 18 09
01003 VITORIA-GASTEIZ
info@eginez.org
www.eginez.org

BIZKAIA

Blas Otero, 63 behea
Tel.: 94 405 36 66
Fax: 94 405 36 69
48014 BILBAO
fekoor@fekoor.com
www.fekoor.com

GIPUZKOA

Ondarreta pasealekua, 5 behea
Tel.: 943 31 67 70
Fax: 943 31 63 79
20018 DONOSTIA
elkartu@elkartu.org
www.elkartu.org

Eusko Jaurlaritzako Berdintasun,
Justizia eta Gizarte Politiketako
Sailaren diru- laguntzarekin egindako
argitalpena.

Inprimitezko
erabilitako
materiala:

Iturri arduratsuetatik
datorren paper
partzialki
birziklatua

Aurkibidea

4

Euskadiko Osasun Ituna

5

Irisgarritasun unibertsalari buruzko jardunaldia

6

Etxebizitza eta desgaitasuna duten pertsonak

7

Euskotrenen irisgarritasuna

8

Hezkuntza inklusiboari buruzko dekretu berria

ARABA

9

Bizitza independentearen aldeko martxa – FREEDOM DRIVE 2024

10

Talidomidak eragindakoek jasotzen dituzten Dirulaguntzetarako zerga-salbuetspenak

Aiaraldeko boluntarioen azoka

11

ASAFES ibilaldia

Arabako probintzian ez da legea betetzen

12

Erreserbatutako aparkalekuak

Semaforo Irisgarriak

Gasteizko emisio gutxiko eremua

BIZKAIA

13

Landa-eremuetarako bizimodu independentearen arloko prestakuntza

Lanberri programa

14

Arreta soziosanitaria 2025ean

Bilboko emisio gutxiko eremua

15

Lagundutako Bainu-zerbitzua

16

Aste Nagusi Irisgarria

GIPUZKOA

17

Batzar nagusiak eta bizimodu independentea

18

Bizimodu independenterako programak 20 urte bete ditu: partaidetza-prozesua

Emisio gutxiko eremua gipuzkoako udalerrietan

19

Gida: parte-hartzeari buruzko ohar orokorra

Gipuzkoako elkarrikeria zibilerako mahaia

20

Hezkuntza erakundeekin elkarlanean aritzea

Garraioari buruzko irisgarritasunari buruzko prestakuntza-ekintza

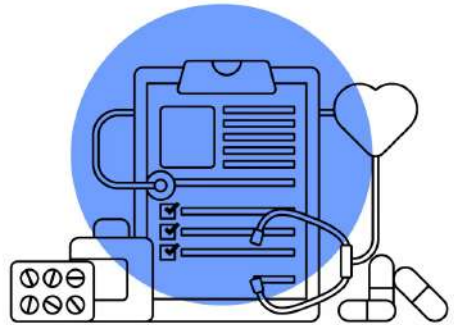
EUSKADIKO OSASUN ITUNA

Eusko Jaurlaritzak prozesu bat hasi du osasun-sistema osoaren eraldaketa sustatuko duen Euskadiko Osasun Ituna lortzeko, zerbitzuen narriadura saihesteko eta herritarren behar berriei erantzun egokia emango dien osasun-arreta bermatzeko

Elkarteanek ekimen hori balioesten du, eta, beraz, Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailari jakinarazi diogu desgaitasuna duten pertsonak ordezkatzeko ditugun erakundeen parte-hartze erreala eta eraginkorra bermatu behar dela; izan ere, alderdi hori ez da kontuan hartu prozesuaren hasierako fasean.

Beraz, ezinbestekoa da desgaitasuna dugun pertsonok ituna zehazteko eta garatzeko lanetan parte hartzea, itun horrek eskubide garrantzitsu bat jorratzen baitu: osasuna berdintasun-baldintzetan eskuratzeko eskubidea. Horretarako, honako alderdi hauek hartu behar dira kontuan:

- Euskadiko osasun-instalazio eta -zerbitzuetan **irisgarritasun unibertsaleko baldintzak** betetzen direla **bermatzea**, arreta berezia jarriz “EAEko ospitaleek ez gaituentzat duten irisgarritasunaren diagnostikoa” azterlanean jasotako analisi eta gomendioei.
- **Katalogo ortoprotesiko bat sustatzea**, desgaitasuna duten pertsonen laguntza-produktuak eskuratzeko bermatuko diena, printzipio hauek oinarri hartuta: pertsonalizazioa, gehiegizko burokratizazioa gainditzea, erakundeen arteko koordinazioa, berrikuntza eta desgaitasunaren gainkostua ez bultzatzea.
- **Koordinazio soziosanitarioa bultzatzea** eta osasun-sisteman eta gizarte-zer-

bitzuen sisteman sartzen diren pertsonen eskubideak eta beharrak erdigunean jartzeari.

- **Jarduera-protokoloak egitea** osasun-sistemako profesional guztientzat, desgaitasuna duten pertsonen osasun-instalazio eta -zerbitzuetarako sarbidea izan dezaten bermatzeko, berdintasun-, irisgarritasun- eta ekitate-baldintza egokiek.
- **Desgaitasuna duten pertsonen parte-hartzea bermatzea**, ordezkatzeko dituzten erakundeen bidez, Euskadiko osasun-politiken diseinua, garapena eta ebaluazioa aztertzen den lekuetan.
- **Errehabilitazioa bermatzea** gaixotasun kronikoak dituztenei, osasun-sistema publiko baten bidez, pertsona guztiek baldintza berberetan eskuratu ahal izan dezaten.

Datozen hilabeteetan lanean jarraituko dugu desgaitasuna duten pertsonen ahotsa Euskadiko Osasun Itunean kontuan har dadin eskatzeko. Horretarako, adierazitako proposamenak defendatuko ditugu, bai eta Desgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Konbentzioan aitortutako eskubideak erabat bermatzeko beste proposamen batzuk ere.

IRISGARRITASUN UNIBERTSALARI BURUZKO JARDUNALDIA

Urriaren 29an Irisgarritasun Unibertsalari buruzko Jardunaldia egin zen Donostiako Kursalean, ISEKek, Irisgarritasuna Sustatzeko Euskal Kontseiluak, antolatuta.

Ekitaldian, irisgarritasuna sustatzeko politikek Euskadin izan duten bilakaera aztertu zen, baita desgaitasunak dituzten pertsonentzako eta herritar guztientzako oinarrizko eskubide bat bermatzeko oraindik lortu ez diren erronkak landu ere.

Jardunaldia Euskadiko Irisgarritasun Unibertsalaren Estrategia eta EAeko Irisgarritasun Unibertsalaren arloko Lehen Ekintza Plana definitzeko garatzen ari diren ekintzen barruan dago.

Plangintza-dokumentu horien ekintza nabarmenen artean, apirilaren 11ko 68/2000 Dekretuaren azterketa dago. Dekretu horren bidez, hiri-inguruneen, espazio publikoen, eraikinen eta informazio eta komunikazioko sistemen irisgarritasun-baldintzei buruzko

arau teknikoak onartu ziren. Parte hartzen ari garen prozesu honen helburua da irisgarritasun-baldintza teknikoak aplikatzea erraztuko duten dokumentuak eta gidak diseinatzea, bai eta dekretuan jasotako aurreikuspenak eguneratzeko aukera emango duen ebaluazioa egitea ere, irisgarritasun unibertsalaren arloko arau eta behar berriei erantzuteko.

Nabarmentzekoa da, halaber, Euskadiko Irisgarritasun Behatokia diseinatu eta martxan jarri dela, irisgarritasunari buruzko informazioa zentralizatzeko tresna. Informazio hori interesdun guztien eskura dago. Gainera, "Kontaktua" izeneko atala ere badu. Atal horren bidez, irisgarritasunaren inguruko informazioari eta orientazioari buruzko kontsultak egin daitezke, baina baita hainbat eremutan aurki daitezkeen gorabeherak, beharrak eta gabeziak jakinarazi ere. Euskadiko Irisgarritasun Behatokia helbide honen bidez sar zaitezke: <https://isek.euskadi.eus/webisek00-home/eu/>

ETXEBIZITZA ETA DESGAITASUNA DUTEN PERTSONAK

Azken hilabete hauetan hainbat eztabaida eta azterketa egin dira etxebizitza eskuratzeari buruz; izan ere, herritarrek zailtasun handiak dituzte etxebizitza duin, egoki eta irisgarria lortzeko eskubidea bermatzeko.

Babes publikoko etxebizitzaren eskasia, etxebizitza bat jabetzan eskuratzeko prezioa, errentamenduen errenten igoera, etxebizitza turistikoaren hedapena edo eraikin eta etxebizitzaren irisgarritasun-baldintzak egokitzeko beharra, besteak beste, gizarte-larrialdiko egoeratzat jo den testuingurua osatzen duten faktoreak dira.

Eusko Jaurlaritzak Etxebizitzaren aldeko Itun Soziala (2022-2036) onartu zuen aurreko legegintzaldian. Itun horren helburua da Euskadin etxebizitzarako eskubide subjektiboa benetan gauzatzeko modu koordinatuan aurrera egitea. Gai horrek duen garrantzia ikusita, uztailaren 17an Gobernu berriak itunaren bilera bat deitu zuen, arlo horretan garatu behar diren erronkak eta ekintzak partekatzeko.

Elkarteanen ustez ere, kezkarria da etxebizitza-eskubidearen Euskadiko egoera; izan ere, desgaitasun fisikoa duten pertsonentzat are larriagoa da egoera, besteak beste, etxebizitza irisgarri eta egokitu gutxi daudelako, eta horrek bizimodu independenterako proiektuak diseinatzea eta egitea asko zailtzen duelako.

Beraz, etxebizitzari buruzko eztabaida funtsezkoa izango dela badakigunez, datozen hilabeteetan gure proposamenak eta aldarrikapenak partekatuko ditugu erakunde publiko guztiekin eta parte hartzeko gune guztietan, desgaitasuna duten pertsonen etxebizitza duin, egoki eta irisgarria izateko dugun eskubidea bermatuta izan dezagun.

Desgaitasuna duten pertsonen eskubideak defendatzeko proposatuko ditugun neurrien artean, honako hauek dira nabarmenenak:

- **Mugikortasun urriko pertsonentzat egokitutako etxebizitzaren eskuragarritasuna handitzea** babes publikoko etxebizitzaren parkean.
- **Desgaitasuna duten pertsonen aldeko ekintza positiboko neurriak bul-tzatzea** babes publikoko etxebizitzak esleitzeko prozeduretan.
- Mugikortasun urriko pertsonentzat egokitutako etxebizitzak esleipendunaren behar partikularretara egokitzen direla **bermatzea**.
- **Aurrekontu-zuzkidura handiagoa** ezartzea erakundeak birgaitzeko laguntzetan, eta irisgarritasuna sustatzen duten

EUSKOTRENEEN IRISGARRITASUNA

laguntzak eskuratzeko baldintzak malgutzeara.

- Desgaitasuna duten pertsonen aldeko **ekintza positiboko neurriak sartzea** erakunde publikoek alokairurako ematen dituzten laguntzetan, bereziki gazteentzako laguntzetan.
- Etxebizitza Babestuen eta Zuzkidura Bizitokiaren Eskatzaileen Erregistroan izena emanda dauden **desgaitasuna duten pertsonen** mugikortasun urriko pertsonentzat egokitutako etxebizitzaren eskuragarritasunari buruzko **informazioa modu eraginkorrean ematea**.
- Mugikortasun urriko pertsonentzat egokitutako **etxebizitzaren berrikuntza bultzatzea espazioen diseinuan**, bai eta laguntza-produktuen eta autonomia pertsonalerako elementuen antolaketa ere.
- Desgaitasuna duten pertsonen **zuzkidura-bizitokiak eskura ditzaten sustatzea**, bizimodu independenterako proiektuak garatzeko baliabide gisa.
- Mugikortasun urriko pertsonentzat egokitutako etxebizitzak **desafektatzeko prozedurak arautzea**, mugikortasun urriko pertsonentzako etxebizitza izateari eusteko printzipioan oinarrituta, esleipendunaren edo eskuratzailaren egoera zein den kontuan hartu gabe.
- Alokabide bultzatutako programa eta neurrietan **etxebizitza irisgarriak eta egokituak daudela bermatzea**.

Azken batean, ordezkari eta eragin politikoaren arloan egiten dugun lanaren esparruan defendatuko ditugun neurri horiek hartzea lagungarria izan daiteke desgaitasuna duten pertsonen jasaten dituzten diskriminazio-modu ugariak gainditzeko, bizimodu independentearen eredia gauzatzeko etxebizitza duina, egokia eta eskuragarria eskuratu eta erabiltzeko dugun eskubidea urratu egiten baita.

Euskotrenek azterlan bat egin du trenen irisgarritasun-baldintzei buruz, herritar guztiek erabili ahal izateko behar diren neurriak ezartzeko.

Azterlan horretan, Elkarteanek, beste erakunde batzuekin batera, aktiboki parte hartu du, eta trenak dituzten gabeziak agerian utzi ditugu, desgaitasuna dugun pertsonok garraio publikoa berdintasun-baldintzetan erabiltzea eragozten baitute.

Azterlanak unitateen kanpoaldean egin behar diren ekintzak barne hartzen ditu (sartze-ko ateak eta leihoak, ate irisgarrien identifikazioa, etab.), baita horien barruan egin behar direnak ere (mugikortasun urriko pertsonentzako lehentasunezko eremuak identifikatzea, eserleku eraisgarriak kentzea, mugikortasun urria duten pertsonentzako lehentasunezko eremuen diseinua, bidaiaren berean doazen mugikortasun urriko pertsonen kopuruaren muga, etab.).

Elkarteanen lanean jarraituko dugu Euskotrenek azterlanean jasotako neurriak ezar ditzan, irisgarritasun unibertsaleko baldintzak erabat betetzeko eta desgaitasuna duten pertsonen eskubideak benetan gauzatzeko bermatuko duten neurri inklusiboak hartzeko.

HEZKUNTZA INKLUSIBOARI BURUZKO DEKRETU BERRIA

Ekainaren 28an argitaratu zen Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkarian 78/2024 Dekretua, ekainaren 18koa, hezkuntza-sistema inklusibo baten esparruan aniztasunari erantzutekoa, Euskal Autonomia Erkidegoko unibertsitatez kanpoko ikastetxeetako ikasleentzat, eta bereziki erantzuten die hezkuntza-laguntzaren behar espezifikoiei. Dekretu hori funts publikoekin sostengatutako ikastetxe guztietan aplikatu behar da.

Ikasleen aniztasunari hezkuntza-erantzuna emateko neurri eta laguntza hauek aurreikusuten dira:

- Ikasle guztientzako **neurri eta laguntza unibertsalak** (esparruen araberako lana, zenbait arloren baterako lana, ikasgelako bi irakasleren edo gehiagoren laguntza eta/edo errefortzua, ikasgela barruko laguntza espezializatua, taldeak txikiagotan banatzea, taldekatze malguak, irakaskuntza partekatua, elkarlaneko ikaskuntza, proiektuetan oinarritutako ikaskuntza, talde interaktiboak, etab.).
- **Neurri eta laguntza osagarriak:** talde bati zuzenduak edo indibidualak. Autonomia-erkidegoko araudiak jasotzen dituen programa guztiak, egiturazkoak edo indibidualak.
- **Neurri eta laguntza intentsiboak.** Aparteko hezkuntza-jardunak dira, hezkuntza-premia bereziak dituzten ikasleen berezitasunera egokituak. Autonomia-erkidegoko araudiak jasotzen dituen programa guztiak dira. Adibidez, laguntza-premia orokorrak dituzten ikasleentzako laguntza

intentsiboko programak eta zerbitzu-programa integratuak.

Oztopoak identifikatzeko prozesuaren esparruan, dekretuaren arabera, baldin eta testuinguruaren eta baldintza pertsonal jakin batzuen arteko interakzioaren ondorioz sarbidea, parte-hartzea eta ikaskuntza konprometitzen dituzten oztopoak sortzen badira, eta egiaztatu bada neurri unibertsalak eta, hala badagokio, osagarriak nahikoa izan ez direla, ebaluazio psikopedagogikoa egingo da. Ebaluazio psikopedagogikoaren emaitza gisa, ikasleak behar dituen neurriak eta laguntzak zehaztuko dira, bai eta Jarduera Plan Pertsonalizatua egiteko orientabideak ere. Plan horretan jasoko dira ikasleak funtsezko konpetentziak eskuratzea ziurtatzen duten esparruetan, arloetan edo irakasgaietan aurrera egiteko erabaki guztiak.

Dekretuak alderdi jakin batzuk jasotzen ditu, eta positiboki baloratzen ditugu, hezkuntza inklusiborako eskubidearen bermean aurrera egiten lagun dezaketelako. Hala ere, testuak ez ditu jasotzen desgaitasuna duten pertsonentzat erabakigarriak diren zenbait alderdi, hala nola laguntzako profesionalen funtzioak, figura profesional berriak sortzeko aukera, pertsonalizazio-irizpideen araberako laguntza nahikoak bermatzea edo laguntzak hezkuntza-jarduera guztietara zabaltzea. Era berean, zehaztasun falta handiegia du.

Bestalde, arauketa berrian, oraindik ere hezkuntza-baliabide bereziak daude, orain zerbitzu integratuen programak deitzen direnak, bai eta hezkuntza- edo prestakuntza-premia bereziak dituzten pertsonen zuzendutako lanbide-heziketa ere. Biek, salbuespenezkoak eta subsidiarioak izan arren, Desgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Kontentzioan aitortutako printzipioak eta eskubideak urratzen dituzte.

ARABA

Bizitza independenten aldeko martxa – FREEDOM DRIVE 2024

eginaren eginez bezala, ENILek antolatutako Freedom Drive kanpainaren hamaikagarren edizioan parte hartu dugu irailaren 23, 24 eta 25ean.

Freedom Drive kanpaina ugaria izan zen, eta 320 pertsona inguru bertaratu ginen Europako Parlamentuko ekitaldietara, jarduerak egin ziren aretoetara eta Bruselako kaleetara. Ia 40 nazionalitate mobilizatu ginen, eta horrek esan nahi du Europako ia txoko guztietatik joan ginela eta Eginaren eginez bertan egon zela, Arabako dibertsitate funtzionala duten pertsonen ahotsa eramanez, Fundación Vital Fundazioaren babesari esker.

Aurtengo kanpainaren gaia “Gure eskubideak ORAIN eskatzea” izan da. Europar Batasunera joan ginen Desgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Europako Estrategiaren gainerako bost urteetarako aldarrikapenekin. Eurodiputatu berriei zuzentzen ginen, gure eskaerak aurkeztuz eta beren aginduetan bizimodu independentea izateko eskubideari lehentasuna eman diezaiote-las eskatuz.

Lehenengo egunean, tailerretan, ia 20 hizlari entzun genituen hitz egiten, besteak beste, nazioarteko lankidetzari, bizimodu independenterako zentzoren garapenari eta erabakiak lagunduta hartzeari buruz. Agerraldian, bata bestearengandik ikasi eta ezagutza trukatu genuen, eta desinstitu-

zionalizazioaren, laguntza pertsonalaren eta intersektionalitatearen gaiak jorratu genituen. Helena Dalli Berdintasunerako komisarioak, agintaldiaren amaieran dagoenak, hitzaldi bat eman zuen eta EBk erakundeetan egiten dituen etengabeko funts-inbertsioei buruz ditugun kezkak eta baita gure desadostasun osoa entzun zituen. Elke Van den Brandt Mugikortasun ministroak aitortu zuen oraindik bide luzea dagoela egiteko gure hiriak dibertsitate funtzionala duten pertsonentzat irisgarriak eta inklusiboak izan arte.

Freedom Drive kanpainaren une gorena instituzioen aurkako protesta izan zen, bizimodu independentearen eta giza eskubideen alde egin genuen martxa. Kalkuluen arabera, 500 pertsona inguru batu ziren eta Europako Batzordearen aurretik igaro zen Europako Parlamenturaino. Behin Europako Parlamentura iritsita, zenbait ordezkari atera ziren harrera egitera eta babes-mezuak partekatzerara, Desgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Nazio Batuen Konbentzioa erabat aplikatzeko.

Aldi berean, Euskadiko eta Espainiako europarlamentariekin bilerak egin zituen eginaren eginez, zehazki Pernado Barrenarekin (EH Bildu), Idoia Mendiarekin (PSOE), Oihane Agirregeitiarekin (EAJ/PNV) eta PP taldeko aholkulariarekin. Haiekin kontrastatu genituen gure herrialdeko egoera eta Arabako errealitate zehatza, eta dibertsitate funtzionala duten pertsonen aukerak parekatzea bermatuko duen gizarte-eraldaketan aurrera egiteko Europako erakundeek ematen dizkiguten aukerak ezagutu genituen.

Freedom Drive kanpainaren esparruan eta Europako Parlamentuan entzunaldia egin ondoren, ENILen 35. urteurrena ere ospatu genuen. Eginaren eginez 2010etik eskubide osoko bazkidea da.

Antolatutako ekitaldi guztiez gain, Freedom Drive kanpainak aukera eman zigun sozializatzeko,

ARABA

egunear jartzeko eta Europa osoan bizimodu independentearen borrokan ekintza berrietarako planak egiteko.

Eskerrak eman nahi dizkiegu aurtengo Freedom Drive egiten lagundu duten guztiei: boluntarioak, babesleak (gure kasuan, Vital Fundazioa), hizlariak, moderatzaileak edo parte-hartzaileak.

EUROPAKO PARLAMENTUAN EGINDAKO ALDARRIKAPENAK

- Amaitzat ematea edozein tamainatako instituzioen finantzaketa publikoa eta zerbitzuen bereizketa.
- Bizimodu independenterako eskubidea bermatzea, erkidegoko zerbitzuak eta pertsona erdigunear jartzen dutenak eskuratzeko arauak ezarri, Desgaitasuna duten Pertsonen Konbentzioaren arabera.
- Aintzatestea erabakiak lagunduta hartzea mugaz gaindiko egoeretan
- Dibertsitate funtzionala duten pertsonen aukeren parekatzea bermatzea eta gizarte-bazterkeriari aurre egitea.
- Desgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Nazio Batuen Konbentzioaren aplikazioa politiken eremu guztietan koordinatzen dela bermatzea.

TALIDOMIDAK ERAGINDAKO EK JASOTZEN DITUZTEN DIRULAGUNTZETARAKO ZERGA-SALBUESPENAK

eginaren eginez elkarteko bazkide batek ekimen bat egin du Arabako Batzar Nagusietan, talidomidaren ondorioz dibertsitate funtzionala duten pertsonak jaso dituzten dirulaguntzak pertsona fisikoen errentaren gaineko zergatik (PFEZ) salbuetsita egon daitezzen.

Talidomida errezetarik gabe merkaturatzen hasi zen 1957an, lasaigarri gisa eta haurdunaldiaren lehen etapetan maiz izaten diren goragaleak lasaitzeko. Sendagai hori hartzeak sortzetiko malformazio itzulezinak agertzea, gorputz-adarrak laburtzea edo umekiek gorputz-adarrak ez izatea eragin zuen. Herrialde askotan, sendagaia azkar samar kendu zen merkatutik, baina Espainia izan zen merkatutik kendu zuen azkenetakoa.

574/2023 Errege Dekretuaren bidez, Estatuak laguntzak eman dizkie talidomidak Espainian eragindako pertsonen 1950-1985 aldian. Hala ere, gaur egun, aitortutako laguntza PFEZari lotutako errentatzat hartzen da, eta horren ondorioz, hala badagokio, % 47ko atxikipena egiten da. Horrek esan nahi du laguntzaren ia erdia ez dela jasotzen, ordaindu egin behar baita.

Hori dela eta, Batzar Nagusiei eskatu zaie laguntza mota horien tratamendu fiskala eta zaborke-ria medikoak sortutako kalte-ordainek jasotzen duten tratamendu fiskala parekatzeko, ez baitu errentan zergarik ordaintzen eta edozein karga-tasatik salbuetsita baitago.

Batzar Nagusiek datozen egunetan bozkatuko dute PFEZaren Foru Araua aldatzeko Foru Arauaren Proposamena. Horren helburua da laguntza mota horiek salbuestea, 2024ko urtarrilaren 1era arteko atzeraeraginarekin.

AIARALDEKO BOLUNTARIOEN AZOKA

eginaren eginez Arabako beste 12 kolektiborekin batera, Aiaraldeko Boluntariotza Azokan parte hartu zuen berriz ere.

Aurten, Laudion gauzatu da, urriaren 6an (igandea). Jarri genuen standaren bidez, gure ekimenak eta egin ditugun materialak ezagutzera eman ahal izan genituen. Stand bisitatu zuten pertsonak boluntariotzaren

esparruan parte hartzeko moduak ezagutu dituzte, dibertsitate funtzionala duten pertsonen aukerak parekatzeko lanean elkarrekin borrokatzeko.

Eskerrak eman nahi dizkiogu BATEKIN Arabako boluntariotza-agentziari, gure erakundeetan boluntariotza indartzeko aholkularitza eta laguntza emateagatik.

ASAFES IBILALDIA

Urriaren 6an, ASAFESek (buru-gaixotasuna duten pertsonen eta haien senideen Arabako elkarteak) antolatutako ibilaldian ere parte hartu genuen, eta stand bat jarri genuen Gasteizko Plaza Berrian, **eginaren eginez** erakundeko boluntarioen laguntzarekin. Bertan, sentsibilizatorako hainbat material banatu genien interesa agertu zuten herritarrei.

Osasun mentala biztanle guztiei eragiten digun alderdia da, eta gure parte-hartzearekin Arabako gizartea osatzen dugun pertsonak eta kolektiboak ikusarazi nahi izan genituen.

ARABAKO PROBINTZIAN EZ DA LEGEA BETETZEN

eginaren eginez ekimena aurkeztu zuen Arabako partaidetzazko aurrekontuetan, Aiarako kuadrillan birziklatzeko edukiontzi irisgarriak jartzeko.

Orain, Aldundiak erantzun digu ez dela bide-agarria, bilketa-sistema aldatu beharko luke-telako, eta ez dagoela aurreikusita; beraz, ez dutela ezer egingo, balitekeela hurrengo kontratuetan jasotzea irisgarritasun-irizpideen ezarpena.

Hala ere, ezarri berri diren edukiontziek, hala nola Amurrión material elektronikoa biltzeko jarritakoek, berriro urratzen dute Irisgarritasun Legea. Elkarteak justiziari jotzera behartua ikusten da legea bete dadila eskatzeko eta dibertsitate funtzionala duten pertsonen herritar aktibo gisa ditugun eskubideak defendatzeko; izan ere, proposamen- eta lan-kidetza-bidetik ezin da ezer egin. Larria eta onartezina da herritarren bozketan oinarritutako partaidetza-sistema batera jo behar izatea legez onartuta dugun baina administrazio publikoek betetzen ez duten zerbait eskatzeko.

ERRESERBATUTAKO APARKALEKUAK

Gasteizko Udalera jo dugu, eta gure haserrea adierazi dugu mugikortasun urriko pertsonentzat gordetako aparkalekuak erabiltzeko aurkitzen ditugun oztopoen-gatik; izan ere, aparkalekuen kokapenak ez ditu betetzen 68/2000 Dekretuaren diseinu- eta irisgarritasun-baldintzak (zuhaitzak, bankuak, zutoinak eta abar daude aparkalekuen mugetan eta aparkalekuak erabiltzea eragozten dute).

Horregatik, erreserbatutako aparkalekuen kokapena eta diseinua zehatz-mehatz aztertzeke eskatu dugu, honako hauek barne:

- Oztopoak identifikatzea: aparkalekuen erabilera oztopatzen duten hiri-altzarien eta zuhaitzen inbentarioa egitea.
- Aparkalekuak birkokatzea: oztopoen ondoan dauden aparkalekuen birkokapena aztertzea.
- Diseinua berrikustea: diseinuak aldatzea, irisgarritasun-araudira egokitzeko eta oztoporik gabeko sarbidea bermatzeko, maniobrak egiteko eta mugikortasun-gai-luak erabiltzeko behar beste lekurekin.
- Erabiltzaileei kontsultatzea: mugikortasun urria duten pertsonak eta haien erakundeak hiri-diseinuko eta jarduera inklusi-boetako prozesuetan inplikatzeko.

SEMAFORO IRISGARRIAK

Elorriagan dagoen semaforoan, zirkulazioa geldiarazteko sakagailua gurpil-aulkia erabiltzen dutenen irismenetik kanpo dago, eta, beraz, ezin dute erabili. Horrek esan nahi du herritarren zati batek semaforoa gorritz gurutzatzea edo beste norbaitek trafikoa gelditu arte itxarotea beste aukerarik ez duela.

Egoera horrek mugikortasun urria duten pertsonen mugikortasuna eta segurtasuna arriskuan jartzen ditu, eta gure eskubideak baliatzeari kalte egiten dio. Nahitaezkoa da herritarren eskura dauden tresna guztiak irisgarriak izatea; izan ere, irisgarriak ez badira, aukera-berdintasunaren aurkakoa da, eta estigma- eta bazterkeria-faktore bat da. Udal Gobernuari zuzendu gatzaizkio egoera hau desagerraraz dezan.

GASTEIZKO EMISIO GUTXIKO EREMUA

Gasteizen, orain arte, Ordenantza Arauztailearen Proiektua onartu da, eta Batzordean eztabaidatuko da, Udalbatzak onar dezan.

Behin onartuta (Urtea bukatu baino lehen onartzea aurreikusten da), 2025eko urtarrilaren 1ean indarrean jartzea planteatzen da, 2 urteko luzamenduarekin, zirkulazioa mugatzeko, ingurumen-etiketan oinarrituta, -2027ko urtarrilaren 1era arte.

“Hasteko, zirkulazioa mugatzeko luzamendu bat ezartzen da ingurumen-etiketan oinarrituta, eta ez da kontuan hartuko 2027ko urtarrilaren 1erako aurreikusten den bigarren ezarpen-fasera arte”.

Bestalde, aurreikusita dago zortzi ibilgailu-kategoria ezartzea EGEan integratutako Bizitegi Lehenetsuneko Eremura sartzeko. Horien artean daude:

- “5. Mugikortasun urriko pertsonentzako (MUP) aparkatzeko txartelaren titularrak.
- 6. MUPentzako txartelik ez duten mugikortasun urriko adinekoentzako, gaitxoentzako sarbidea”.

LANDA-EREMUE-TARAKO BIZIMODU INDEPENDENTEA-REN ARLOKO PRESTAKUNTZA

Fekoorrek desgaitasuna duten pertsonak Bizkaiko landa-eremuetan artatzen dituzten profesionalentzako bizimodu independentea-ren arloko prestakuntza bultzatu du, Rural Independent Life proiektu europarraren bidez. Proiektu horren parte dira COCEMFE Sevilla, Madrilgo FAMMA eta Italia, Eslovenia, Turkia eta Danimarkako beste kolektibo batzuk.

Programa 2021ean abiatu zen, eta helburua da gure kolektiboaren bizi-kalitatea hobetzea landa-eremuan, oinarrizko zerbitzuak eskuratzeko eta enplegu-aukerak lortzeko zailtasun handiagoak baitituzte, eta horrek haien isolamendua areagotzen du.

Programak bost modulu nagusi dituen curriculum berritzailea eskaintzen du. Curriculum horretan hainbat gai lantzen dira: desgaitasuna duten pertsonen eskubideak, bizimodu independenterako planak sortzea... Teleprestakuntzaren bidez, Bizkaiko 58 profesionalak jaso dute gaikuntza hori, eta dagoeneko 16 profesionalak lortu dituzte ziurtagiriak, eta 9 ziurtagiria lortzeko prozesuan daude.

Doako ikastaro interaktibo hau EB osorako

dago eskuragarri, eta profesional konprometitu-en europar komunitate bat sorrarazi du. Komunitate horren barruan, inguruko mankomunitate eta udalak ere badaude (Lea Artibai, Lea Ibarra, Mungialdea, Durangaldea eta Busturialdea, baita Muskiz, Zaratamo, Urduña, Orozko, Abanto-Zierbena eta Mallabia udalerrak ere).

Gainera, aplikazio mugikor bat sortu da, curriculumera eta proiektuko beste baliabide batzuetara errazago sartzeko.

LANBERRI PROGRAMA

Lanberrri foru-programaren barruan, Bizkaiko Foru Aldundiak dirulaguntza bat eman dio Fekoorri, desgaitasuna duten pertsonen laneratzea errazteko bi prestakuntza-ikastaro antolatzeko. Ikastaro horiek garbiketa industrialaren eta arreta soziosanitarioaren arloetakoak dira, eta kolektibo horren enplegu-aukerak hobetzea eta kalitatezko lanetarako sarbidea bermatzea dute helburu.

Fekoorrek konpromisoa hartzen du sektoreko enpresekiko bitartekaritzan aktiboki lan egiteko, prestatutako pertsonen kalitatezko enplegu egonkorra eskuratu ahal izan ditzaten. Gaine-

ra, parte-hartzaileen jarraipen pertsonalizatua egingo da, haien laneratze inklusibo eta iraunkorra bermatzeko.

Lanberri programak laneratzeko banakako ibilbideak eskaintzen ditu, eta baita orientazioa, prestakuntza eta praktikak ere. Prestakuntza hori funtsezkoa da desgaitasuna duten pertsonen dituzten oztopoak gainditzeko eta haien bizimodu independentea sustatzeko.

Lehenengo ikastaroa, garbiketa industrialari buruzkoa, urriaren 1ean hasi zen Trapagarango Euskadi Prestakuntza Funtsean, eta 253 orduko prestakuntza da. Horrez gain, 80 orduko praktikak egingo dira enpresetan. Parte-hartzaileek banakako eta taldeko orientazioa, genero-berdintasunari buruzko prestakuntza eta gizarte-trebetasunei buruzko gaikuntza ere jasoko dituzte.

ARRETA SOZIOSANITARIOA 2025EAN

Bigarren ikastaroa, gizarte-erakundeetako arre- ta soziosanitarioari buruzkoa, urtarrilaren 13an hasiko da. Ikastaroak 370 orduko iraupena izango du, 58 ordu berdintasun-arloko eta gaitasun soziolaboralen arloko prestakuntzakoak, eta 80 ordu gehiago enpresetan praktikak egiten.

Bi ikastaroak amaitzean, parte-hartzaileek profesioaltasun-ziurtagiri bat jasoko dute, eta ziurtagiriak lurralde nazional osoan balioko du.

Programa hau doakoa da eta % 33ko desgaitasuna edo handiagoa aitortuta duten edo ezintasun iraunkor osoaren ziurtagiria duten pertsonen zuzenduta dago. Epe luzeko langabezia (12 hilabete) dauden pertsonen eta Balmaseda, Sestao, Santurtzi, Alonsotegi eta Ortuellako udalerrietan erroldatuta dauden pertsonen emango zaie lehentasuna.

Kontaktua eta izen-ematea

Arreta soziosanitarioko ikastaroan izena emateko, deitu 944 753 059/944 758 202 telefono zenbakietara astelehenetik ostegunera 08:30etik 14:30era eta 15:00etatik 17:00etara, edo ostiraletan 08:00etatik 15:00etara. Era berean, helbide elektroniko hauetara idatz dezakezue: *pedro.delatorre@fekoor.com* edo *silvia.fernandezdelasheras@fekoor.com*.

BILBOKO EMISIO GUTXIKO EREMUA

Ekainaren 15etik indarrean dagoen Bilboko Emisio Gutxi Eremua (EGE) arautzen duen Ordenantza berriak aukera ematen die desgaitasuna duten pertsonen gune horretara ibilgailu kutsatzaileekin sartzeko, betiere matrikulak erregistratzen badituzte.

Ordenantzak ezartzen du 0 EMISIO, ECO edo C etiketadun ibilgailuak dituzten pertsona guztiak, desgaitasunen bat izan edo ez, Bilboko EGEn mugarik gabe sar daitezkeela. Araudi honen helburua da gutxiago kutsatzen duten ibilgailuen erabilera sustatzea eta hirian airearen kalitatea hobetzea.

Gainera, desgaitasuna duten pertsonentzako aparkatzeko txartela dutenek eta etiketarik ez duten edo A eta B etiketak dituzten ibilgailuak (gehien kutsatzen dutenak) gidatzen dituztenek

edo ezaugarri horiek izanda desgaitasuna duten pertsonak garraiatzen dituzten ibilgailuek EGERa sartu ahal izango dute. Erabateko salbuespen hori Fekoorrek eta Bilboko Udalak izandako elkarrizketei esker lortu da.

Salbuespenerako izapideak

Hala ere, salbuespen hori ez da automatikoki aplikatuko. Joan den irailaren 15etik aurrera, etiketarik gabeko ibilgailuek edo A etiketa duten ibilgailuek (eta 2025eko ekainetik aurrera, B etiketa dutenek) matrikulak erregistratuta eta dagokien aparkatzeko txartelari lotuta eduki behar dituzte, isunak saihesteko.

Matrikulak bi modutan erregistratu daitezke:

1. Herritarrentzako Informazio Bulegoan, TAOn:

Aukera horri esker, EGERa sartzeaz gain, mugikortasun urriko pertsonentzat (MUP) erreserbatutako aparkalekuetan ere aparka daiteke doan egun osoan, eta 2 ordu doan aparkaleku arruntetan (berdeak eta urdinak), TEPD tiketa aterata.

2. “ZBE Bilbao EGE” aplikazioaren bidez:

Aplikazio hori deskargatu eta datuak erregistratu ondoren, aukera hau eskaintzen da: “Sarbide puntuala jakinaraztea” kontsulta medikorako edo albaitaritzako kontsultarako, edo mugikortasun urriko pertsonentzako eta atzerritarrentzako; gehienez ere 48 ordutarako balio du, eremura sartzen den unetik zenbatzen hasita.

LAGUNDUTAKO BAINU-ZERBITZUA

Lagundutako bainu-zerbitzua ematen duten Bizkaiko zortzi hondartzek marka hautsi dute aurten, eta 3.593 zerbitzu eman dizkiete guztira mugikortasunean eta autonomia pertsonalean mugak dituzten pertsonari.

Fekoorrek urte hauetan gure kolektiboari itsasoa bainuaz gozatzeko aukera emango dion hondartzen kopurua handitzea lortu du, baita zerbitzuaren epealdia ekainetik irailera luzatzea ere.

2025erako, Bizkaiko Foru Aldundiari honako hauek eskatuko dizkiogu, besteak beste: aulki anfibioaren beste modelo hobe bat (beso-euskarri independenteak eta irekieran doi-garriak, oinak zintzilikatzeke barne-zuloa...) gaur egungoa ordezkatzeko, mugikortasun urriko pertsonentzako makilak (makilak eroriz gero besoetan eusten direnak), zerbitzua eskaintzen duten hondartzen kopurua gehitzea eta hondartzetan dauden dutxetarako eserleku eraisgarriak.

ASTE NAGUSI IRISGARRIA

Bilboko Aste Nagusian esperientzia irisgarriagoa eta inklusiboagoa bermatzeko asmoz, Fekoorrek landa-lan bat egin du aurten, desgaitasuna duten parte-hartzaileen laguntzarekin, mugikortasun urria eta dibertsitate funtzionala duten pertsonen Aste Nagusiaz erabat gozatzeko aukera emango dieten hobekuntzak eskaintzeko.

- 1. Braille idatzitako gidak:** hainbat informazio-gunetan Braille idatzitako gidak ez daudela eskuragarri ikusi dugu, eta, beraz, egunero kontrolatzea proposatzen dugu, hornidura ziurtatzeko.
- 2. Irisgarritasuna txikigunean:** gaur egungo informazio-kartelak zailak dira ikusteko. Kontraste kromatikoa hobetzea eta kartelen irisgarritasuna bermatzea iradokitzen dugu. Gainera, jardueren inklusibotasun-maila birdefinitu behar da eta dibertsitate funtzionala duten haurren parte-hartzeari buruzko kontsulta egin behar da.
- 3. Bezeroarentzako arreta:** desgaitasuna duten pertsonentzako arretan lan egiten ari diren langileak erraz identifikatu behar dira. Petoen kolorea bateratzea eta infor-

mazioa emango duen komunikazio-sistema bat ezartzea gomendatzen dugu.

- 4. Kontzertuetako espazioak:** kontzertuetan dibertsitate funtzionala duten pertsonentzako lehentasunezko espazioetan seinaleztapen-arazoak identifikatu ditugu. Funtsezkoa da argi adieraztea eta erraz eta eraginkortasunez sar daitezkeela bermatzea.
- 5. Txu-txu trenaren irisgarritasuna:** trenak ez du irisgarritasun nahikorik, eta, beraz, mugikortasun urriko pertsonen sarbidea erraztuko dieten jasotze-sistemak gehitzea gomendatzen dugu.
- 6. Baiaeren desfilea:** desgaitasuna duten pertsonentzat gordetako lekua altxatzea proposatzen dugu, desfilea hobeto ikusteko.
- 7. Aplikazio mugikorra hobetzea:** aplikazioak, erabilgarri izan arren, ez ditu ondo zehazten komun egokituen eta agertokien kokapenak. Igogailuetarako eta eskailera mekanikoetarako fitxa espezifiko bat sartzeari gomendatzen dugu, baita komunei buruzko informazioa hobetzea ere.
- 8. Txosnei buruzko informazioa:** ez dago informaziorik egokitutako txosnei eta haien ezaugarri buruz. Aplikazioan kokapenak eta bertaratutako pertsona guztiei sarbidea errazteko altuera baxuko barrak adieraziko dituen atal espezifiko bat sartzeari gomendatzen dugu.

Fekoorrek proposamen hauek Aste Nagusiko Irisgarritasun Batzordera eramango ditu. Batzordea datorren urtarrilean bilduko da. Gure ustez, neurri horiek hartzeak jaiak irisgarriagoak, inklusiboagoak eta pertsona guztiekiko errespetuzkoak bihurtuz ditzake.

BATZAR NAGUSIAK ETA BIZIMODU IN- DEPENDENTEA

Joan den ekainaren 26an, **elkartuk**, Gipuzkoako Foru Aldundiko Zainketa eta Gizarte Politiketako Saileko diputatu Maite Peñarekin batera, agerraldia egin zuen Gipuzkoako Batzar Nagusietako Zainketa eta Gizarte Politiketako Batzordean, Bizimodu Independenteterako Programaren ebaluazioa aurkezteko. Programa hori UPV/EHUREkin batera gauzatutako ikerketa-proiektua da.

Agerraldian, txostenean jasotako datuak, ondorioak eta proposamenak partekatu ziren, eta programak duen garrantzia azpimarratu zen, desgaitasuna duten pertsona parte-hartzaileengan eragin positiboa baitu. Taldeek ondorio bera atera zuten: programa bultzatzeko beharra dago, eta horretarako dekalogo gisa planteatutako neurriak aplikatu behar dira.

Agerraldiaren ondoren, Batzar Nagusiek urriaren 9ko osoko bilkuran 31/2024 Ebazpena onartu zuten, Bizimodu Independenteterako Programa indartzeko. Ebazpen horren bidez, honako hau eskatzen zaio Gipuzkoako Foru Aldundiari:

- *Erakundearteko mahaian honako hau bultzatzea: Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemaren prestazio eta zerbitzuen zorroan sartu-*

tako zerbitzua desgaitasun fisikoa duten pertsoneri ere ematea, bai eta zorro horretan desgaitasuna duten pertsonen bizimodu independenteterako proiektuak diseinatze-ko eta garatzeko prestazio ekonomiko bat sartzea ere, Gipuzkoako Foru Aldundiaren Programaren printzipioak erreferentziatzen hartuta.

- *Bizimodu independenteterako programan parte hartzen duten pertsonen jasotzen dituzten laguntza ekonomikoek zerbitzuaren kostu osoa ordaintzen dutela bermatzea, eta egungo gehieneko muga berrikustea. Zerbitzuaren kostuaren ahalik eta zenbateko handiena ordaintzea, desgaitasuna edo mendekotasuna duten pertsonen beste kolektibo batzuekiko ekitate-printzipioak errespetatuz, bai eta jasagarritasun ekonomikoa ere, pertsonalizazio-, berdintasun- eta inklusio-irizpideak kontuan hartuta.*
- *Gehienez urtebeteko epean, komunikazio-estrategia bat diseinatzea eta gauzatzea, programa desgaitasuna duten pertsonen artean eta udaleko oinarrizko gizarte-zerbitzuetan ezagutarazteko, ezarritako baldintzak betetzen dituzten pertsonak ahalduzko eta gizarteratzeko neurri gisa.*
- *Bizimodu Independenteterako Bulegoak sustatzea, bizimodu independenteterako proiektuak diseinatzeko bitarteko gisa, eta horrek dakartzan gestioetan laguntzea (laguntza pertsonala bilatu eta kontratatzea, laguntzaile pertsonalak prestatzea, etab.).*
- *Baldintzak aldatzea, programan sartzea baliabide ekonomikoen araberakoa izan ez dadin, kolektiboaren zati handi bat kanpoan geratzen baita baliabide ekonomikorik ez izateagatik.*
- *Etxebizitzaren alokairua sustatzeko politika publikoak erabiltzea, desgaitasuna duten pertsonen programarako sarbidea errazteko.*

BIZIMODU INDEPENDENTERAKO PROGRAMAK 20 URTE BETE DITU: PARTAIDETZA-PROZESUA

2004an, Bizimodu Independenterako Programa onartu zen Gipuzkoan. Programa horren helburua da desgaitasun fisikoa duten pertsonen autonomia sustatzea etxean, behar dituzten laguntzen bidez. Programaren bidez, prestazio ekonomiko bat ematen da bizimodu independenterako proiektu bat gauzatzeko behar den laguntza pertsonalaren kostuak ordaintzeko, eta, horrela, alde batera uzten da instituzionalizazioa.

Ezari zenetik 20 urte igaro direnean, eta aurkeztutako ebaluazioaren osagarri gisa, **elkartuk** partaidetza-prozesu bat egin du hainbat eragileren informazioa, balorazioak eta proposamenak biltzeko, Gipuzkoan bizimodu independentearen ereduia sustatzeko helburuarekin.

Prozesua galdetegi baten bidez egin da. Galdetegi horretan, desgaitasuna duten pertsonak programari eta programaren eskakizun eta baldintzei buruz duten ezagutza-mailari buruzko informazioa jaso da.

Era berean, analisi- eta eztabaida-tailerrak egin dira, eta horietan hainbat eragilek parte hartu dute (programan parte hartzen duten desgaitasuna duten pertsonak; familia-laguntza jasotzen duten baina etorkizunean programan sartzea pentsatzen duten desgaitasuna duten pertsonak; desgaitasuna duten pertsonen laguntza ematen dieten familiak; instituzionalizatutako desgaitasuna duten pertsonak; laguntzaile pertsonalak; erakunde publikoetako teknikariak, eta abar).

Partaidetza-prozesuan emandako informazioa eta eragileek planteatzen dituzten ho-

bekuntza-neurriak txosten batean bildu dira, eta erakunde eskudunen esku jarriko dira, Desgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Konbentzioan aitortutako bizimodu independenterako eskubidea bermatzen laguntzen duen programa sendotzen eta bultzatzen aurrera egiteko.

EMISIO GUTXIKO EREMUA GIPUZKOAKO UDALERRIETAN

Klima Aldaketari eta Trantsizio Energetikoari buruzko maiatzaren 20ko 7/2021 Legeak 50.000 biztanletik gorako udalerririk behar izan dituzten mugikortasun eragindako emisioak murrizteko neurriak hartzera.

Horretarako, Emisio Gutxiko Eremu bat mugatu behar da. Hiri-eremu horretan kutsatzailer-maila handiak isurtzen dituzten ibilgailuen zirkulazioa mugatzen da, arnasten dugun airearen kalitatea hobetzeko, pertsonen osasun publikoa zaintzeko eta klima-aldaketa arintzeko.

Gipuzkoan, Donostia eta Irunen, bi prozesu garatzen ari dira, emisio gutxiko eremua zehaztu eta arautzeko. Mugikortasun urriko pertsonak erabiltzen dituzten ibilgailuak hiri-eremu jakin batzuetara ezin sartu izateak desgaitasuna duten pertsonen artean eragin duen kezka dela eta, desgaitasuna duten pertsonen aldeko ekintza positiboko neurriak jasotzeko beharra azpimarratu du **elkartuk**.

Horrela, Donostiako ordenantza arautzaileak aurreikusten du MM bineta duten ibilgailuak (mugikortasun urriko pertsonak gidatutako ibilgailuak) inolako mugarik eta alde aurreko baimenik gabe sartu ahal izatea, eta desgaitasuna duten pertsonentzako aparkatzeko Europako txartel baten titular diren mugikor-

tasun urriko pertsonak, berriz, alde aurreko baimen bat izapidetu beharko dute.

elkartuk aurkeztutako alegazioen helburua da desgaitasuna duten pertsonen mugikortasun-eskubidea bermatzea, ekintza positiboko hainbat neurri hartuz, bai eta Emisio Gutxiko Eremuen mugaketaren esparruan ezartzen diren izapideetan eta prozeduretan irisgarritasun unibertsaleko baldintzak bete-araztea ere.

GIDA: PARTE-HARTZEARI BURUZKO OHAR OROKORRA

elkartu gida didaktiko bat egin du, 7. Ohar Orokorrari buruz (desgaitasuna duten pertsonen parte-hartzea, horiek ordezkatzeko dituzten erakundeekin bitartez).

Desgaitasuna duten pertsonen eskubideei buruzko Komiteak onartutako dokumentu honen xedea da 7. Ohar Orokorraren edukia modu erraz eta didaktikoan partekatzea. Ohar horrek Konbentzioaren 4.3 eta 33. artikulua garatzen ditu, eta artikulua horietan, desgaitasuna duten pertsonak, ordezkatzeko dituzten erakundeekin bitartez, haiekin zerikusia duten gaiei buruzko erabakiak hartzeko prozesuetan parte hartzeko duten eskubidea aitortzen da.

Komiteak ezartzen du, besteak beste, kontsulta estuak eta egokiak egin behar direla desgaitasuna duten pertsonekin, eta pertsona horiek aktiboki parte hartu behar dutela,

Konbentzioa eta erabakiak hartzeko beste prozesu batzuk aplikatzeko legeak eta politikak egin eta aplikatzeko orduan, betiere desgaitasuna duten pertsonak ordezkatzeko dituzten erakundeekin bitartez. Era berean, instalazio guztien irisgarritasun-baldintzak eta kontsultekin eta eremu publikoan erabakiak hartzearekin lotutako prozedura guztien irisgarritasun-baldintzak bermatzeko beharra azpimarratzen du.

Dokumentua **elkartu**ren webgunean kontsulta dezakezu (www.elkartu.org).

GIPUZKOAKO ELKARRIZKETA ZIBILERAKO MAHAIA

Uztailaren 4an Gipuzkoako Elkarrizketa Zibilerako Mahaia eratu zen, Gipuzkoako Foru Aldundiaren eta Gipuzkoako hirugarren sektore sozialeko sareen arteko elkarrizketa zibilerako organoa.

Mahaia Gipuzkoako Foru Aldundiko eta EUDE-Leko ordezkariak ditu, eta 17 dira Gipuzkoako Hirugarren Sektore Sozialaren ordezkariak osatzen duten erakundeak (Astaldi Sarea, GGKE, EAPN Euskadi, EHLABE, elkartu, Euskal Gorrak, Agijupens, GKEF-FDAG, Fevas, Gizatea, Harresiak Apurtuz, Hedatzen, Sargi, Lares, Reas Euskadi, Hirukide eta Mariren Alabak).

Lehen osoko bilkuran, organo horren antolamendu-oinarriak ezarri ziren, gobernu-organok osatzen dituzten erakundeak adosteko,

Gipuzkoako boluntariotzako erakundeen diagnostikoa egiteko, eta gizarte-eragile guztientzat interesgarriak diren gaiak lantzeko, hala nola Zainketa eta Gizarte Politiketako 2030erako Agenda.

elkartuk uste du Gipuzkoako Elkarriketa Zibilerako Mahaia funtsezko organoa dela Hirugarren Sektore Sozialeko erakundeek benetan eta modu eraginkorrean parte har dezaten politika sozialen diseinuan, garapenean eta ebaluazioan, Gipuzkoan elkarlaneko gobernantza sustatzearen esparruan.

HEZKUNTZA ERAKUNDEEKIN ELKARLANEAN ARITZEA

elkartu azken hilabeteetan hezkuntza-eragileekin duen lankidetzan sakondu du, desgaitasuna duten pertsonen eskubideen ezagutza eta sustapena bultzatuko duten prestakuntza-proiektuak eta -ekintzak garatzeko.

Hala, lankidetzahitzarmen bat sinatu dugu Mondragon Unibertsitateko Goi Eskola Politeknikoarekin, desgaitasuna duten pertsonen zuzendutako proiektu zientifiko-teknologikoak sustatzeko. Akordio horren bidez, formalizatu egin da bi erakundeek duten lankidetzak estua desgaitasuna duten pertsonen eta unibertsitateko ikasleei zuzendutako prestakuntza-proiektu eta -ekintzen garapenean.

Bestalde, elkartuk eta Easo Politeknikoak, lanbide-heziketako zentroak, lankidetzahitzarmen bat sinatu dute, bi erakundeen arteko lankidetzak sustatzeko, bizimodu independentearen eredu eta laguntza pertsonala sustatzeko. Horretarako, proiektuetan lankidetzan arituko dira, eta prestakuntza-ekintzak egingo dituzte.

GARRAIOKO IRISGARritasunari BURUZKO PRESTAKUNTZA-EKINTZA

Ekainaren 19an, **elkartuk** prestakuntza-ekintza bat eman zuen Avanza enpresa-erentzat, bidaiariak errepidez garraiatzeko enpresa emakidaduna baita, eta hiriarteko hainbat linea ustiatzen baititu Gipuzkoan, bai eta gainerako lurraldeak eta Gipuzkoa lotzen dituen hainbat linea ere.

Prestakuntza batez ere enpresako teknikarientzako eta gidarientzako izan zen, eta helburua autobusetan eta zerbitzu guztietan irisgarritasun unibertsaleko baldintzak betetzeko beharra partekatzea zen, desgaitasuna duten pertsonen garraio publikoa berdintasun-baldintzetan erabiltzen dutela bermatzeko.

Hainbat gai jorratu ziren, hala nola txartelak erreserbatzea, ibilgailura arrapala eta plataforma jasotzaileen bidez sartzea, gorpil-aulkien erabiltzaileentzat gordetako gunearen eta mugikortasun urriko pertsonentzako eserlekuen egoera, irisgarritasun-sistemen mantentze-lanak, langileen tratua, gora-beherak konpontzea, etab.